

ARBA ארבע

1 2 3 4

LA FEMME
BIBLIQUE

ארבע נשים femmes
ארבע תקופות périodes
ארבע אמהות mères

המספר ארבע בנומרולוגיה
הספירה הרביעית נקראת ספירת
'חסד'. היא מקבלת את אורה משלוש
ספירות שמעליה.
ספירת חסד, כשמה כן היא, נתינה,
שפע, השפעה, אהבה, גמילות
חסדים.

Le chiffre 4 en numérologie

Le quatrième chiffre est appelé « Chesed ».
Il reçoit son énergie des trois chiffres qui le
précèdent. Comme son nom l'indique, le
chiffre Chesed symbolise **le don**,
l'abondance, **l'influence**,
l'amour et la bienveillance.

איש. אישה. אנשים. נשים

• וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפֶּעַם עָצָם מַעְצָמִי
וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי, לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי
מֵאִישׁ לָקַחְהָ זֹאת) "בראשית ב, כג. (

אבל החוקרים לא מסכימים כלם שהמלה איש ואשה באים
מאותו השורש, יש שמדברים על השורש א.נ.ש שגם קשור
לשם אנוש ויש שאומרים שהשורש הוא א.ו.ש או א.ש.ש
שמדבר על חזרה, התאוששות *récupération*

המלים איש-אשה-אנשים-נשים נתפסות כשיבוט למערכת
אחת. ואולם עיון במקורותיהן מלמד על יחסים מרובים שאולי
משקפים מוצא או בסיס שונה לכל אחת מהן. תופעה זו, הינו
מערכת המשלמת באמצעות פריטים ממערכת אחרת, למשל
'חמור' ו'אתון' (ולא "חמורה") – מכונה בפי הבלשנים תשלים
(בלועזית: סופלציה), ונראה שבמשפחת מלים זו היא מפלגת
במיוחד.

"אשה עבריה מי ידע חייו?"

על פי החלטת האקדמיה ללשון העברית אפשר ליצר **צורת**

נקבה לכל תאר, תפקיד ודרגה שנושאת אשה, כגון ראשת עיר, קונסולית, רבת סרן. כמו כן ממלץ להצמיד את סימת הנקבה לראשי תבות המכונים לאשה, כגון מנכ"לית, ח"כית, יו"רית.

אלופה, משנה ומנכ"לית
באשר עמדה ארנה ברביבאי לקבל דרגת אלוף, הגיעה אל האקדמיה פניה מצה"ל: האם היא תהיה האלוף הראשון ממין נקבה או שמא האלופה הראשונה? המלצת האקדמיה היתה להשתמש בצורת הנקבה אלופה, למשל: 'האלופה השתתפה בישיבת המטכ"ל'.

לקראת מנויה של מרים נאור למשנה לנשיא לבית המשפט העליון, נדונה שאלת צורת הנקבה של התפקיד. המלה משנה כבר משמשת במשמעות אחרת, ואולם אין זה המקרה היחיד שבו צורת הנקבה זהה למלה אחרת (למשל: טיסת, בבאית, טילת). השופטת נאור בחרה בצורת הנקבה משנה בברכתו של נשיא האקדמיה,

"תְּקַרְאֵי אִישִׁי וְלֹא תְקַרְאֵי לִי עוֹד בַּעֲלִי"

הַמֶּלֶךְ 'בַּעַל' מְקוֹרָה בַּמֶּלֶךְ בַּעֲלוֹת וּבַעֲלִיָּה. הַמֶּלֶךְ מְשַׁקֵּפֶת אֶת הַתְּפִיסָה שֶׁהָאִשָּׁה הִיא רְכוּשׁ שֶׁל הַגָּבֵר.

לִפְנֵי הַנְּשׂוּאִים הָאִשָּׁה הִיא רְכוּשׁ הָאָב וְנוֹשָׂאת אֶת שֵׁם מִשְׁפָּחָהּ, וְלֵאחֶר נְשׂוּאֶיהָ הִיא רְכוּשׁ הַחֵתָן וְנוֹשָׂאת אֶת שֵׁם מִשְׁפָּחָהּ. בְּכֵלֵנוּ מִפִּירוֹת אֶת הַמִּסְרָת הַיִּשְׁנָה, לִפְיָהּ הַחֵתָן מְבַקֵּשׁ אֶת יַד הָאִשָּׁה מֵאִבֶּיהָ אוֹ מִבִּקְשׁ מֵהָאָב רְשׁוֹת לְשֹׂאת אֶת בְּתוּ. הַכֶּלֶה עוֹבֵרֶת מִיַּד לִיד בְּטָקֶס סַמְלִי. גַּם הַחֵתָן מְקַבֵּל רְשׁוֹת מֵהָגֵבֵר אַחֵר הַכֶּמֶר לְמַשָּׁל לְנִשְׁקֵק אֶת אִשְׁתּוֹ וְלֹאִשָּׁה אֵין זְכוּת בְּטָקֶס הַזֶּה

אֶת הַבַּעֲלוֹת שֶׁל הַגָּבֵרִים עַל הָאִשָּׁה אָנוּ רוֹאִים גַּם בַּחֲתִימָה עַל 'שֵׁטֶר הַכֶּתֶבָה' שֶׁל טָקֶס הַחֲתֻנָּה הַיְּהוּדִי-אוֹרְתוֹדוֹקְסִי. שֵׁטֶר הַכֶּתֶבָה הוּא שֵׁטֶר קִנְיָן מִשְׁפָּטִי, שֶׁבוֹ מְחִיר נָקוּב. חוֹתָמִים עָלָיו הַמוֹכֵר (הָאָב), (הַקּוֹנִים) הַחֵתָן וְאִבֵּי הַחֵתָן, (הַרְשׁוֹת) הָרֵב (וְשְׁנֵי עֲדִים, גָּבֵרִים בְּלִבָּד. הַכֶּלֶה, אֵינְנָה חוֹתֶמֶת עַל כֶּתֶבָתָהּ.

הַיּוֹם יֵשׁ מְגֻמָּה חִיּוּבִית הִיא שְׂדוּגוֹת רַבִּים מְבַקְשִׁים לַעֲרוֹךְ טָקֶס שְׂוִיוֹנִי כָּכֵל הָאֲפָשֶׁר. שְׂבִיחָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר הַסִּטּוּאָצִיָּה שֶׁל זוג צָעִיר הַמוֹדָא טָרָם הַחֲתֻנָּה שֶׁגַּם לְכֶלֶה יִתְאֲפֹשֶׁר לְטוֹל חֻלְקָה תַּחַת הַחֶפֶה וְהִיא לֹא תִשָּׂאֵר פְּסִיבִית

הַמֶּלֶךְ הַשְׂוִיוֹנִית הַמְּקַבֵּלָה בַּעֲבָרִית לְאִשְׁתִּי הִיא אִישִׁי, שֶׁהִיא גַּם הַמֶּלֶךְ הַרוֹנֶחֶת וְהַשְׂבִּיחָה בַּתִּנָּ"ךְ עֲבוּר הָאִישׁ הַנָּשׂוֹי לְאִשָּׁה". אִישִׁי "מְזַכֵּר ב' 83-מְקוֹמוֹת בַּמִּקְרָא. כָּךְ לְמַשָּׁל אֲבָרָהָם הָיָה אִשָּׁה שֶׁל שָׂרָה (בְּרֵאשִׁית טז. 3) לַעֲמֵת זֹאת", בַּעַל "בְּמִשְׁמַעוֹת בֶּן זוג מוֹפִיעַ רַק 10 פְּעָמִים וְכֹלָם בַּהֲקָשָׁר שֶׁל אֶקֶט הַבַּעֲלִיָּה (קִיּוֹם יְחֻסִּים). (רַק מֵאַחֵר יוֹתֵר, בַּתְּקוּפַת חֵז"ל, הַפֶּךְ הַמָּנַח 'בַּעֲלִי' לְמַטְבֵּעַ לְשׁוֹן שְׂבִיחַ.

עוֹד בַּתְּקוּפַת קוֹם הַמְּדִינָה ח"כ עֲדָה מִיָּמוֹן, הַיִּדּוּעָה בַּעֲשִׂיָּתָהּ הַחֲבֵרֶתִית לְמַעַן קִדּוּם הַשְׂוִיוֹן בֵּין הַמִּינִים, פָּנְתָה לְרֹאשׁ הַמַּמְשָׁלָה דָּוִד בֶּן גּוּרִיּוֹן בַּעֲנָיִן. בֶּן גּוּרִיּוֹן פָּנָה לְשׁוֹר הָאוֹצָר בַּמַּכְתָּב רִשְׁמִי (מִיּוֹם כ' אֵיָר תשי"ג 5.5.1953, וְבוֹ הוּא בִקֵּשׁ לְהַחֲלִיף בְּטָפֶס מַמְשָׁלָתִי אֶת הַמֶּלֶךְ 'בַּעֲלִי' בַּמֶּלֶךְ 'אִישִׁי'.

לְדַבְּרֵיו "בַּמֶּלֶךְ בַּעַל יֵשׁ מִשְׁמַעוֹת שֶׁל אֲדָנוֹת וְעֲבוּדָה זָרָה שְׂאִינָה הוֹלָמֶת אֶת כְּבוֹד הָאִשָּׁה, הַשְׂוָה לְגִמְרֵי בְּזָכוּיוֹתֶיהָ לְאִישׁ". בֶּן גּוּרִיּוֹן, חוֹבֵב תִּנָּ"ךְ מְשַׁבֵּעַ, דָּרַשׁ לַעֲשׂוֹת כְּדַבְּרֵי הוֹשַׁע הַנְּבִיא וְצִטָּט: "תְּקַרְאֵי אִישִׁי וְלֹא תְקַרְאֵי לִי עוֹד בַּעֲלִי

אישה
ובעלה
BAAL

מעמד האישה אז והיום

שיוויון בין המינים

מעמד האשה ביהדות STATUT

מעמד האשה עבר שנויים בתקופות שונות
במקרא יש מעט נשים עם תפקיד משמעותי
האשה היתה תלויה באבא או בבעל
הממסד הרבני משנה את מעמדה של האש
וביחוד עם יצירת הכתבה שנותנת לה הגנה
עדיו בקנין של הבעל
רבנו גרשום משנה את החק שלפיו אדם יכו
להתחתן רק עם אשה אחת
במשך השנים היו כמובן שנויים רבים במעמ
האשה בחברה ובמשפחה לקראת שוויון ב
המינים

נשים בתנ"ך: הרשימה המלאה, ופרטים מרתקים שאולי לא ידעתם -
הידברות

אישה בתקופת המקרא

עַל הַנָּשִׁים הַמְזַכְרוֹת בַּמִּקְרָא בְּדִמּוּיֹת
מִשְׁמָעוּתִיּוֹת בְּסִפּוּר, נִמְנוֹת: **חַוָּה**,
בָּנוֹת לוֹט, הָגָר, אַרְבַּע הָאֲמָהוֹת
(**שָׂרָה**, רִבְקָה, **רָחֵל** וְלֵאָה), (אִשָּׁת
פּוֹטִיפָר, יוֹכָבֵד, מֵרִים, צִפּוֹרָה, בָּנוֹת
צִלְפָּחַד, רָחַב, יָעֵל אִשָּׁת חֶבֶר הַקִּינִי,
הַנְּבִיאוֹת דְּבוּרָה וְחִלְדָּה, הַמַּלְכוֹת
עֲתָלִיָּה וְאִיזָבֵל, חַנָּה אִם שְׁמוּאֵל, רוּת
הַמוֹאָבִיָּה, נַעֲמִי, מִיכָל וּמֵרֶב בָּנוֹת
שָׂאוּל הַמֶּלֶךְ, אַבִּיגַיִל וְבֵת שֶׁבַע נָשׁוֹת
דָּוִד הַמֶּלֶךְ, אַבִּישַׁג הַשּׁוֹנֵמִית וְאַסְתֵּר
הַמַּלְכָּה.

גַּם מַלְכַּת שֶׁבַע מְזַכֶּרֶת כָּמִי שֶׁפָּגְשָׁה אֶת
שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ

בחוקי העמים – האישה שייכת לאיש

בְּחֻקֵּי תְּחִמּוּרֵי וּבְחֻקֵּי אִשּׁוּר הָאִשָּׁה הִיא רְכוּשׁ הַבַּעַל.
הוּא מַחְזִיט אִם הִיא תַּחֲיָה אוֹ אִם תָּמוּת

בְּסִפּוּר דְּבָרִים אֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים שָׂאֵם אִשָּׁה נוֹאֲפֶת אֵז
הִיא וְהַגָּבֵר שֶׁהָיָה אִתָּהּ, שְׁנֵיהֶם יָמוּתוּ, לִבְעַל אֵין
זְכוּת לְהִתְעַרֵּב בַּחֵק.

בְּסִפּוּר בְּרָאשִׁית אֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים עַל שְׁוִיוֹן בֵּין הַמִּינִים

**”וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים
בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם”** (בְּר’ א, כז).

²⁷ Dieu créa l'homme à son image; c'est à
l'image de Dieu qu'il le créa. Mâle et femelle
furent créés à la fois.

+

•

○ נָשִׁים בַּתָּנִי"ךְ מוֹפִיעוֹת בְּנָשִׁים, אִמָּהוֹת וּבָנוֹת, מִנְהִיגוֹת, מְשֻׁרְתוֹת, שְׂפָחוֹת וְזוֹנוֹת. חֵלֶק מֵהַנָּשִׁים בַּתָּנִי"ךְ – גַּם כִּמְנַצְחוֹת וְגַם כְּקַרְבָּנוֹת – הֵן, מְשֻׁנּוֹת אֶת מַהֲלָךְ הָאֲרוּעִים הַחֲשׁוּבִים, אַךְ אַחֲרוֹת אֵינָן בַּעֲלוֹת הַשְּׂפָעָה אֲפִלּוּ עַל גּוֹרְלָן שְׁלֵהֵן עֲצָמָן. רַב הַנָּשִׁים בַּתָּנִי"ךְ הֵן אֲנוֹנִימִיּוֹת וְלֹא שֵׁם. מְסַפֵּר תַּאֲוָרִים בּוֹדְדִים שֶׁל נָשִׁים שׁוֹנוֹת בַּתָּנִי"ךְ, מְצִיגִים נָשִׁים בְּמִגּוֹן תַּפְקִידִים.

בְּסֻפּוּרִים רַבִּים בְּמִקְרָא
הַיֵּצֵר קָשׁוּר לַגָּבֵר
וְהַבִּינָה קְשׁוּרָה לָאִשָּׁה .
בִּינָה = חֲכָמָה

– "חֲכָמוֹת נָשִׁים בִּנְתָה בֵּיתָה, וְאוֹלֶת
בְּיָדֶיהָ תִּהְרָסֶנּוּ. מִשְׁלִי

La sagesse des femmes édifie la maison; leur folie la renverse de ses propres mains.

הָאִשָּׁה מִיִּצְגֶת בְּרַבִּים מְסֻפּוּרֵי הַמִּקְרָא אֶת
הַחֲכָמָה , אֵין לָהּ שְׁלִיטָה אוֹ כּוֹחַ אֲבָל יֵשׁ לָהּ
חֲכָמָה שֶׁיִּכּוֹלָה לְהַשְׁפִּיעַ וּלְשַׁנּוֹת אֶת הָאֲחֵר יֵשׁ
הַרְבֵּה דְּגֻמָּאוֹת מְסַפֵּר בְּרֹאשִׁית כְּמוֹתָן עַל
שְׁנוּיִים לְפִי רְצוֹן הָאִשָּׁה

עץ הדעת טוב ורע!

בספור בראשית אנו קוראים שהאדם אכל מפרי
עץ הדעת ושנה את הגורל לדורות הבאים אך
השקול והיזמה לא היו שלו:

”ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה
הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח
מפריו... ותתן גם לאישה עמה ויאכל”
• (בר' ג, ו)

- La femme jugea que l'arbre était bon comme nourriture, qu'il était attrayant à la vue et précieux pour l'intelligence; elle cueillit de son fruit et en mangea; puis en donna à son époux, et il mangea

האישה האידאלית

לפי המקורות

המקום ממנו ברא ה' את חוה מעיד על מהות הנשים המדרש מביא כי הקב"ה כביכול תהה מאיזה מקום בגופו של אדם הראשון יברא את האישה. חששו היה שאם יברא אותה מראשו של אדם הראשון – תהא היא **גסת**

רוח Malpolie

אם יברא אותה מעינו של אדם הראשון – תהא היא **סקרנית, Curieuse**

אם יברא אותה מפיו של אדם הראשון – תהא היא

פטפטנית, Bavarde

אם יברא אותה מאוזנו של אדם הראשון – תהא היא

צייתנית, Obéissante,

אם יברא אותה מידו של אדם הראשון – תהא היא **גונבת**,

Voleur

אם יברא אותה מרגלו של אדם הראשון – תהא היא

פדרנית. יצאנית

החליט הקב"ה לברוא אותה מצלעו של אדם הראשון שזהו מקום צנוע, על מנת שתהא היא **צנועה Modeste**.
(מדרש תנחומא) ורשא (פרשת וישב, סימן ו.)

בתמונה מרים הנביאה אחות משה ואהרן

אישה יוצרת *Femme Créatrice* חווה HAVA

חווה היא האשה הראשונה בתורה
היא אשתו של אדם ואמם של קין, הבל ושת

היא נולדה *Elle est née deux fois* פעמים
בפרק א היא נולדה כמו האדם בצלם אלהים
ויברא אלהים את האדם בצלמו, זכר ונקבה ברא אתם
בראשית א כז

בפרק ב האשה נולדה שוב הפעם *מהצלע* של אדם
שגם הוא נולד בפעם השנייה הפעם מהאדמה, אבל לא
טוב היות האדם לבדו והוא מרדם והאשה נוצרת
מהצלע שלו

משמעות השם **חווה** Signification

בתורה נקראה האישה הראשונה בעולם בשם חווה, ושמה נגזר מן המילה חיים:

”וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חָוָה כִּי הִוא הִיְתָה אִם כָּל חַי” (בראשית ג, ב.).

- L’homme donna pour nom à sa compagne “Ève” parce qu’elle fut la mère de tous les vivants.

• אדם גם נותן לחווה את השם אישה

• ויאמר האדם לזאת יקרא אישה כי מאיש לקחה זאת בראשית ב כג

- ²³ Et l’homme dit: “Celle-ci, pour le coup, est un membre extrait de mes membres et une chair de ma chair; celle-ci sera nommée Icha, parce qu'elle a été prise de Ich.” ²⁴

יש הסוברים כי מקור השם חָוָה דווקא במילה הארמית חוּיָא שפירושה נחש. במדרש בראשית רבה כ, יא נדרש השם בשתי המשמעויות גם יחד: ”ניתנה לו [= לאדם] לחיותו ומיעצתו כחויא [= כנחש].”

• סיבה נוספת אותה מביאים המפרשים לכך שנקראה בשמה ”חווה” היא כיוון שחווה גרמה בחטאה שכל הנשים יחוּו צער בזמן ההיריון והלידה, כפי שקוללה: בעצב תלדי בנים.

הסבר נוסף מתבסס על היסוד לפיו האדם נבדל משאר הבריות הבריאה בכוח הדיבור שבו. אחד הפירושים למשמעות המילה ”חווה” הוא ”מדברת”. כלומר, אם כל חי נקראת בשמה על שם כוח הדיבור המיוחד את המין האנושי.

חווה בנצרות באיסלאם ובפרשנות של רשי

שאלה?

האם האשה היא
האחראית תמיד?

Chercher la
Femme

בנצרות חווה היא סמל לאשה החוטאת ובגללה המות הגיע לעולם, היא הולכת עם השטן ומפתה את הגבר חטאים אלו הם הסבה להיוותה במעמד נמוך

בקראן לא מדברים על חווה אבל פרשני הקראן אומרים שהגבר והאשה חטאו יחד והצאצאים שלהם מקבלים את הענש

רשי אומר שהנחש שהיה הולך על שנים היה ערמומי ונצל את הטעות של חווה שלא שמרה נגיעה ולמעשה היתה עם הנחש, יש אפילו שאומרים שהנחש היה האבא של קין

בגמרא כתוב שרק כשעם ישראל קבל את התורה בהר סיני, נשבח החטא הקדמון Le péché originel

Le péché du fruit de l'arbre de la
connaissance

חטא פרי עץ הדעת
מה חוה יודעת?

תאוה Désir
בריאה Création
יצירה Création
צלם Image
אם כל חי mère de tout vivant
פתוי seduction
תשוקה Passion
פריזן Férité Fruit
זוג Couple
אמהות Mères

דעת לדעת, י.ד.ע דעה, מידע, ידיעה,
לא נודע, דעתנית

כשאלהים ברא את האישה

המלכה שרה אמנו La Femme Politique

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם שָׂרִי אֲשֶׁתְּךָ לֹא תִקְרָא אֶת שְׁמָהּ שָׂרִי כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ; וַיִּבְרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לָּךְ בֶּן וַיִּבְרַכְתִּיהָ וְהָיְתָה לְגוֹיִם מְלֹכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה יִהְיוּ;
— ספר בראשית, פרק י"ז, פסוקים ט"ו–ט"ז

**בְּרִטִּיס בְּקוֹר שֶׁל שָׂרָה, שָׂרִי
מוֹצָא אוֹר בַּשְּׂדִים
נְשׂוּאָה 1 +**

**בֶּן זֶיג אַבְרָהָם, בִּלְהָ שֶׁל תֶּרַח
אמא של יִצְחָק
חָיָה עַד גִּיל 127 וְנִקְבְּרָה בְּמַעְרַת הַמַּכְפֵּלָה
הִיא הָרִאשׁוֹנָה מִבֵּין שִׁבְעַ נְבִיאֹת בְּתָנָךְ**

**בְּאַכְדִּית פְּרוּשׁ הַשֵּׁם שָׂרָה, הוּא הַמְּלָכָה
שָׂרָה מִשְׁמַעוּתָהּ גַּם אִשְׁתׁ הַמֶּלֶךְ, נְסִיכָה וְאִנּוּ גַם רוֹאִים אֶת
הַמֶּלֶךְ שָׂרָה Pouvoir, וְאֶת הַמֶּלֶךְ שׁוֹר
SARRAT הָיָה גַּם כְּנוֹי שֶׁל אֲשֶׁתֶּר אֵלֶּת הַיָּרֵךְ
בְּעֶרְבִית, נִגָּה תְּמִידִי Venu éternelle
בְּתָנָךְ מְדַבְּרִים עַל הַיָּפִי שֶׁל שָׂרָה שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים וְהִיא
הָרִאשׁוֹנָה בְּמִקְרָא שְׁמִדְּבָרִים עַל יָפִיָּה**

מלכת היופי של חרן

השרה, המלכה וראש הממשלה של אברהם

שרה אימנו

בגיל 65, הצטרפה שרי אל מסעו של אברהם אל ארץ כנען בעקבות צווי אלהי. למסע זה לקחו עמם שרי ואברהם אנשים נוספים שהצטרפו אליהם בחרן, ביניהם לוט, אחין של אברהם, בנו של הָרָן אחיו, ואת רכושם. בארץ כנען נסעה פמליתו של אברהם משכם בצפון, דרומה לאזור בית אל ומשם לנגב. בארץ יש רעב והם יוצאים, למסע למצרים. אברהם פחד שחזיו יהיו בסכנה במצרים בגלל יפיה של שרי, ובקש ממנה לומר למצרים שהיא אחותו. חששו של אברהם התקיים, ופרעה מלך מצרים הביא את שרי לארמון ונתן לאברהם מתנות רבות עבורה. כשהבין כי שרי היא אשתו של אברהם. הוא כָּעַס על אברהם על שהביא עליו ענשים מדי שמים, והוא החזיר לאברהם את שרי ושלח אותו ממנו. המשפחה נדדה חזרה לנגב ולאזור בית אל, שם נפרדו אברהם ושרי מלוט.

תמונה מתערוכה במוזיאון ישראל, הפנים שמאחורי המגילות
Image tirée de l'exposition « Le visage derrière les rouleaux » au
Musée d'Israël

בצחוק RIRE תלדי בנים

הצחוק ומעשה האהבה

רשי

ויפל אברהם על פניו
ויצחק. זה תירגם
אנקלוס: וחד. **לשון**
שמחה. ושל שרה לשון
מחוך. למדת שאברהם
האמין ושמח, ושרה
לא האמינה ולגלגה.
וזהו שהקפיד הקב"ה
על שרה ולא הקפיד
על אברהם:

וַתִּצְחַק שָׂרָה, בְּקִרְבָּהּ לְאִמּוֹ: אַחֲרֵי בְלֹתִי הִיתָה – לִי עֲדָנָה,
וְאֲדֹנִי זָקֵן. בְּרֹאשִׁית יח 12

Sarah rit en elle-même disant: "Flétrie par l'âge, ce bonheur
me serait réservé! Et mon époux est un vieillard!

מהי **משמעות** הצחוק של שרה כשהיא יודעת על בואו של יצחק
לעולם

שמחה? **JOIE**

חוסר אמונה **Manque de foi**

לגלוג **Moquerie**

מבוכה **Gêne**

הפתעה? **Surprise**

מנוחה, עדנה? **Calme**

משולש אהבה ? triangle amoureux

שרה, אברהם, הגר

בראשית כ"א:ט'-ט"ו

ט (וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת בֶּן-הָגֵר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר-יָלְדָה לְאַבְרָהָם מִצְחָק). י (וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם , גֵּרֶשׁ הָאִמָּה הַזֹּאת וְאֶת-בְּנָהּ: כִּי לֹא יִירָשׁ בֶּן-הָאִמָּה הַזֹּאת עִם-בְּנֵי עַם-יִצְחָק). יא (וַיַּרְע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדֹת בְּנוֹ.

מי לובש את

המכנסיים

בבית?

et elle dit à Abraham: "Renvoie cette esclave et son fils; car le fils de cette esclave n'héritera point avec mon fils, avec Isaac. La chose déplut fort à Abraham, à cause de son fils. ¹

קנאה

Jalousie

ריב

Dispute

הלכה

ואיפה אלהים?

בְּשָׁשָׁרֵי הַגִּיעָה לְגִיל 75 הָיָא הַתִּיאָשָׁה מְלַלְדָת וְנִתְנָה לְאַבְרָם אֶת שְׂפָחָתָה הָגֵר , בְּהִתְאָם לְמִנְהָג הָעֵתִיק לִפְיוּ בְּאֲשֶׁר לְאִשָּׁה הָעֵקָרִית אֵין בֶּן הָיָא יְכוּלָה לָתֵת אֶת אַחַת מִשְׂפָּחוֹתֶיהָ לְבַעֲלָהּ

הַבֶּן שֶׁהַשְׂפָּחָה תֵּלֵד יִחְשַׁב בְּבֶן שְׁלָהּ. זֶה לֹא רַק מִדְּרָשׁ אוֹ מִנְהָג עֵתִיק אֲלָא הִלְכָה לִפְיָהּ אִשָּׁה שְׁלֹא יָלְדָה אַחֲרֵי עֶשְׂרֵי שָׁנִים, הִבְעֵל שְׁלָהּ יְכוּל לְהִתְחַתֵּן עִם אִשָּׁה אַחֶרֶת הָגֵר הָרְתָה , נִכְנָסָה לְהִרְיוֹן, וְהִחֲלָה לְזַלְזֵל בְּשָׁרֵי. שָׂרִי הַתְּלוּנָה עָלֶיהָ לְאַבְרָם וְאַבְרָם הִחְלִיט לֹא לְהִתְעַרֵּב. שָׂרִי עֲנָתָה אֶת הָגֵר עַד שֶׁזָּו בָּרָחָה. לְאַחַר חֲזָרְתָהּ שָׁל הָגֵר נוֹלַד לָהּ בֶּן - יִשְׁמָעֵאל.

רחל

LA MATERNELLE

• וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲחִי מֵאִין אַתֶּם
וַיֹּאמְרוּ מִחֶרֶץ אֲנָחְנוּ: וַיֹּאמֶר לָהֶם הִידְעַתֶּם
אֶת־לִבְּךָ בֶן־נָחוּר וַיֹּאמְרוּ יָדַעְנוּ: וַיֹּאמֶר
לָהֶם הַשְׁלוֹם לָךְ וַיֹּאמְרוּ שְׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל
בָּתּוֹ בָּאָה עִם־הַצֹּאן

• וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת־רָחֵל בִּתְּלָכָהּ
אֲחִי אִמּוֹ וְאֶת־צֹאן לָבָן אֲחִי אִמּוֹ וַיֵּגֶשׁ
יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיִּשָּׂק
אֶת־צֹאן לָבָן אֲחִי אִמּוֹ: וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב לְרָחֵל
וַיִּשָּׂא אֶת־קִלּוֹ וַיִּבֶד:

• וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לָאָה וְשֵׁם
הַקְּטָנָה רָחֵל: וְעֵינֵי לָאָה רַכּוֹת וְרָחֵל הָיְתָה
יִפְתָּתָאֵר וַיִּפֹּת מִרְאָה:

• להשקות Arroser ש.ק.ה

• נשיקה Baiser נ.ש.ק

מי זאת רחל

ברחל בתך הקטנה בין רחל ללאה

⁸ Jacob avait conçu de l'amour pour Rachel. Il dit: "Je te servirai sept ans pour Rachel, ta plus jeune fille."¹

וַיֵּאָהֱב יַעֲקֹב, אֶת-רָחֵל; וַיֹּאמֶר, אֶעֱבֹדָךְ שִׁבְעַ
שָׁנִים, בְּרָחֵל בְּתֹךְ, הַקְטָנָה.

בֵּת לָבִן הָאֲרָמִי
אָחוֹת לָאָה
אִשָּׁה שֶׁל יַעֲקֹב
אִמָּא שֶׁל יוֹסֵף וּבְנֵימִין
רוֹעֵת צֹאן
יַפֶּת תֹּאֵר וַיַּפֵּת מִרְאָה

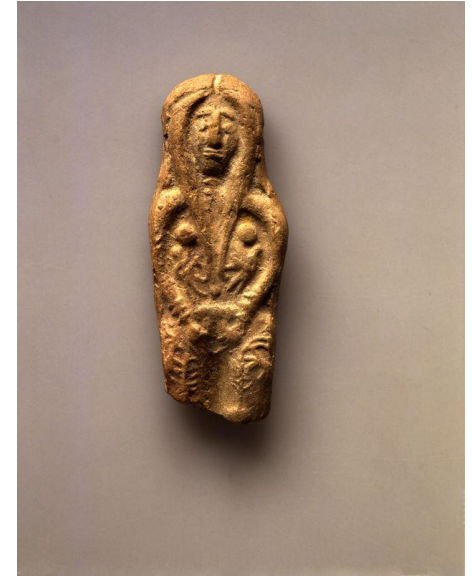
בְּסִפּוֹר הָאֱהָבָה שֶׁל רָחֵל וַיַּעֲקֹב יֵשׁ הָרִבָּה רוֹמַנְטִיקָה וְהָרִבָּה אֱהָבָה אֲבָל יֵשׁ גַּם הָרִיבָה
דִּרְמוֹת

כְּמַעַט כְּמוֹ הַסִּדְרָה הַטּוֹרְקִית הַכֶּלָּה מְאִיסְטִנְבּוֹל
יַעֲקֹב מִתְאַהֵב בְּרָחֵל שֶׁהוּא פּוֹגֵשׁ לַיָּד בְּאֵר הַמַּיִם, הוּא רוֹצֶה לְהִתְחַתֵּן אִתָּהּ, אֲבָל בְּמִשְׁפָּחָה
מְסֻרֶתִית בְּזִמְן הַמְקָרָא, צָרִיךְ הָאֵב, לָבִין בֶּן בְּתוּאֵל לְחַתֵּן קֶדֶם כָּל אֶת בִּתּוֹ הַבְּכוֹרָה, לָאָה.

בן לו היה לי

Rachel, voyant qu'elle ne donnait pas d'enfants à Jacob, conçut de l'envie contre sa sœur et elle dit à Jacob." Rends moi mère, autrement j'en mourrai!" ² Jacob se fâcha contre Rachel et dit: "Suis je à la place de Dieu, qui t'a refusé la fécondité?"

וַתֵּרָא רָחֵל, כִּי לֹא יִלְדָּה לְיַעֲקֹב, וַתִּקְנֶא רָחֵל, בְּאַחֲתָהּ; וַתֹּאמֶר
אֶל-יַעֲקֹב הִבָּה-לִּי בָנִים, וְאִם-אֵין מְתָה אָנֹכִי. ^ב וַיַּחַר-אַף
יַעֲקֹב, בְּרָחֵל; וַיֹּאמֶר, הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנֹכִי, אֲשֶׁר-מָנַע מִמּוֹד,
פְּרִי-בֶטֶן.

פְּרִי Fruit
פְּרִיּוֹן Fértilité
לְהַפְרֹת Fertiliser
עֲקָרָה ע.ק.ר לעקור
Stérile, infertilité ,
déraciner

ברחל בתך הקטנה Pour ta **petite cadette** Rachel

Un Condition et précision

L'expression « Rachel, ta fille cadette » trouve son origine dans l'histoire de Jacob et Rachel. Le livre de la Genèse raconte comment Jacob, travaillait pour Laban, aimait sa fille Rachel et souhaitait l'épouser. Laban lui demanda quel paiement il désirait pour son travail, et Jacob répondit : « Je te servirai sept ans pour Rachel, ta fille cadette » (Genèse 29:18). Or, à cette époque, la coutume voulait que l'aînée soit mariée en premier, et Rachel avait une sœur aînée (et célibataire) : Léa. Aussi, pour éviter tout malentendu (et toute possibilité de tromperie de la part de Laban), Jacob répéta sa condition à deux reprises : « Rachel et ta fille cadette

הַבְּטוּי בְּרַחֵל בְּתֶךָ הַקְטָנָה מְקוּרָו בְּסִפּוּר יַעֲקֹב וְרַחֵל .
בְּסִפּוּר בְּרֵאשִׁית מְסַפֵּר עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁעָבַד אֶצֶל לָבָן ,
אָהַב אֶת בִּתּוֹ רַחֵל וְרָצָה לְהִנָּשֵׂא לָהּ . לָבָן שָׁאַל אוֹתוֹ אִיזוֹ
תְּמוּנָה הוּא רוֹצֶה עֲבוֹר עֲבוֹדָתוֹ , וְיַעֲקֹב עָנָה לוֹ : אֶעֱבֹדָךָ
שִׁבְעַ שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֶךָ הַקְטָנָה) כֵּט יח . (אֶלָּא , שֶׁהַמְנָהֵג
בְּאוֹתָם הַיָּמִים הָיָה לְחַתֵּן קֹדֶם אֶת הַבִּת הַגְּדוֹלָה , וּלְרַחֵל
הָיְתָה אֲחוֹת גְּדוֹלָה) וְלֹא נִשְׁוֹאָה – (לֵאמֹר . לָבָן , בְּדִי שְׁלֹא
תִּהְיֶינָה אֵי הַבָּנוֹת) אוּ מְקוֹם לְרִמָּאוֹת מֵצִדּוֹ שֶׁל לָבָן ,)
חֲזַר יַעֲקֹב פְּעָמִים עַל הַתִּנָּאי שְׁלוֹ : גַּם רַחֵל וְגַם הַבִּת
הַקְטָנָה

». **Aujourd'hui, cette expression est employée pour exprimer une idée de manière parfaitement claire, afin que l'interlocuteur ne puisse ni l'éluder ni prétendre l'ignorer. Dans ce cas, on explique la situation en disant « Rachel, ta fille cadette », c'est-à-dire de façon précise et sans ambiguïté.**

בין רחל אמנו לרחל המשוררת

אורי DEUX RACHELS

בן לו הִיָּה לי יֶלֶד קָטָן.
שָׁחַר תַּלְתָּלִים וְנָבֹן.
לְאַחֵז בְּיָדוֹ וּלְפַסֵּעַ לְאֵט
בְּשִׁבְלֵי הַגֶּן.
יֶלֶד קָטָן.
אוֹרִי אֶקְרָא לוֹ, אוֹרִי שְׁלִי!
בֶּן וְצִלּוֹל הוּא הַשֵּׁם הַקָּצֵר.
רְסִיס נִהְרָה.
לִילְדֵי הַשְּׁחֵרְחַר אוֹרִי אֶקְרָא!
עוֹד אֶתְמַרְמֵר בְּרַחֵל הָאֵם.
עוֹד אֶתְפַּלֵּל בְּחִנָּה בְּשָׁלָה.
עוֹד אֶחַפֶּה לוֹ
עוֹד אֶחַפֶּה

רחל מבכה על בניה בעבר ובהווה

כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רָחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֶיהָ מֵאַנָּה לְהַנָּחם עַל בְּנֶיהָ
כִּי אֵינָנּוּ: כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעִינֶיךָ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתְךָ נָאִם ה' וְשָׁבוּ
מֵאֶרֶץ אוֹיֵב: וְיֵשׁ תְּקוּהָ לְאַחֲרִיתְךָ נָאִם ה' וְשָׁבוּ בְּנִים לְגִבּוֹלָם" (ירמיהו ל"א, יד-טז)

Ainsi parle le Seigneur: "Une voix retentit dans Rama, une voix plaintive, d'amers sanglots. C'est Rachel qui pleure ses enfants, qui ne veut pas se laisser consoler de ses fils perdus!

Or, dit le Seigneur, que ta voix cesse de gémir et tes yeux de pleurer, car il y aura une compensation à tes efforts, dit l'Eternel, ils reviendront du pays de l'ennemi. ¹⁶ Oui, il y a de l'espoir pour ton avenir, dit le Seigneur: tes enfants rentreront dans leur domaine. ¹

הַנְּבִיא יִרְמְיָהוּ מִבֵּיט מִיְהוּדָה עַל חֲרָבוֹת מַמְלַכַת יִשְׂרָאֵל, בָּא וְנִזְכָּר בְּבְכִי הַכָּבֵד "בְּכִי תַמְרוּרִים" מִפָּרֶסֶם שֶׁל רָחֵל, הַדִּמְעוֹת שֶׁאֵתָּן כָּל אָדָם יָכוֹל לְהַזְדַּהוֹת, דִּמְעוֹת שֶׁל אִם הַקּוֹבֶרֶת אֶת פְּרִי בִטְנָה. בְּכִי שֶׁל רוּחָהּ שֶׁל רָחֵל שְׂרוּאָה אֶת גְּלוּת יִשְׂרָאֵל, מְקַבֵּל הַשּׁוֹאָה לְבְכִי וְלִצְעָקָה שֶׁל רִיצָל גּוֹלְדֵבְרֶג פּוֹלִין, אִמּוֹ שֶׁל הִירֵשׁ שֶׁנַּחֲטָף לַעֲזָה וְנִרְצַח שָׁם.

רִיצָל גּוֹלְדֵבְרֶג פּוֹלִין הִפְכָּה לְהִיּוֹת דּוֹבֶרֶת חֲשׁוּבָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל בִּימֵי הַמְּלַחְמָה. אִמָּא לְבִיאָה, אִמִּיצָה וְיִשְׁיָרָה וּבַעֲלַת יָדַע עֲשִׂיר בְּהִיסְטוֹרִיָּה וּבִיְהוּדוּת, הִיא הִפְכָּה לְהִיּוֹת קוֹל מִיצָג לְאַמָּהוּת וּלְנִשְׁיָם רַבּוֹת

FEMME PAROLE

לראות ולקרוא את העתיד

דבורה הנביאה

דבורה היתה אחת מ-7 הנביאות שקמו לישראל, והיתה השופטת הרביעית של ישראל

- דבורה היא אשת לפידות, או ברק לפידות
- היא אחת מהמשוררות בתנך, ליד מרים וחנה
- דבורה היא הראשונה שמוזכרת כשופטת
- היא נביאה ושופטת לעומת גברים שהיו נביאים ומצביאים או מושיעים

בספר שופטים כתוב שדבורה שפטה את ישראל כאשר היא יושבת תחת עץ התמר, שהיה ממוקם בין הרמה ובין בית אל. הסיבה לכך היא זהירות מ**ייחוד** עם הגברים העולים אליה להישפט.

דבורה היתה אישה עשירה, היו לה תמרים ביריחו, כרמים ברמה, זיתים בבית אל ושדות בהר.

יחודי: חידה להתייחד

פירוש השם דבורה אשת לפידות

לכנניה "אשת לפידות" נתנו מספר פרושים :

יתכן שהיה זה שמו של בן-זוגה ;

יתכן שבן-זוגה היה ברק, וברק היא מלה נרדפת ללפידות.

פרוש אחר הוא שהיתה מכינה פתילות למשכן,

בתנ"ך מופיעה דבורה בכנני "אשת לפידות". היא זכתה לכנני זה כיוון שבעלה, ברק, היא עם הארץ, והיא סיעה לו למלא את חלקו בלמוד התורה. כה מובא: "בעלה של דבורה עם הארץ היה. אמרה לו: 'בוא ואעשה לך פתילות ולך לבית המקדש שבשילה, אז יהיה חלקך בין הכשרים שבהם ותבוא לחיי העולם הבא', והיא עושה פתילות והוא מוליך לבית המקדש".

ופרוש נוסף הוא שהיתה "אשת חיל, זריזה במעשיה **כלפיד אש**

TORCHE

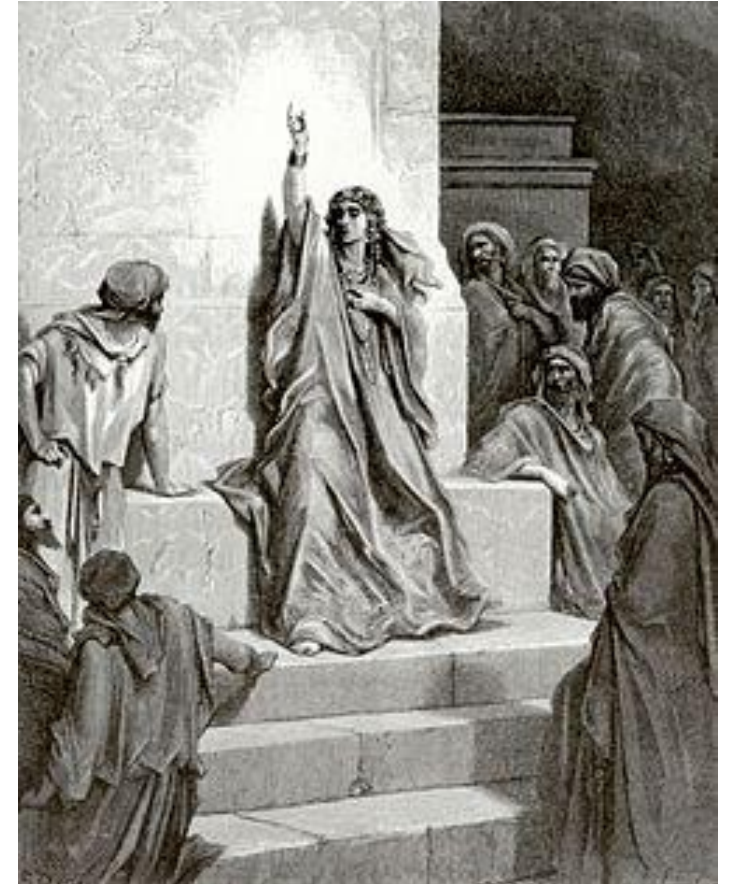
האשה האלגנטית תחת עץ התמר היא לפיד בודד ובוער, הלפיד מאיר את הבערות, את הסביבה האדישה לשנוי שיגיע

שירת דבורה

• וַתֵּשֶׁר דְּבוּרָה, וַיִּבָּרַק בֶּן-
אֲבִינָעַם, בַּיּוֹם הַהוּא, לֵאמֹר. ב.
בַּפֶּרֶעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל,
בְּהַתְנַדֵּב עִם, בָּרָכוּ, ה. ג'
שָׁמְעוּ מַלְכִּים, הָאֲדִינֹי רֹזְנִים:
אֲנֹכִי, לֵה 'אֲנֹכִי אֲשִׁירָה,
אֲזַמֵּר, לֵה 'אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

- 1 Ce même jour, Débora et Barak, fils d'Abinoam, chantèrent ce cantique: 2 Quand l'anarchie régnait en Israël, une poignée d'hommes s'est dévouée: rendez-en grâce à l'Eternel! 3 Ecoutez, rois; princes, prêtez l'oreille: je veux, je veux chanter le Seigneur, célébrer l'Eternel, Dieu d'Israël.

מנהיג, מנהיגה Leader
מנהיגות Leadership

נ.ה.ג

לנהוג Conduire
להתנהג Se comporter
לשבור מוסכמות
*Briser les
conventions*

מהי מנהיגות נשית
העצמה נשית
אשה מול עם
הנפיש לעמת הגוף

דבורה היא אישה עם עוצמות לא רגילות, ועם אמונה גדולה בכח הנצחון של ה'. לעומתה עומד ברק החושש מן הקרב ודורש שהיא תהיה לידו כנציגת ה'. בתגובה עונה לו דבורה: אָפֶס כִּי לֹא תִהְיֶה תַּפְאֲרְתָּךְ עַל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָתָּה הוֹלֵךְ כִּי בִיד־אִשָּׁה יִמָּכֹר ה' אֶת־סִיסְרָא (שופטים ד', ט).

היא מנבאת כי דוקא אשה, שנחשבת חלשה בקרב – יעל אשת חבר הקיני, היא שתהרג את סיסרא שר הצבא של יבין מלך כנען ותשנה את תוצאות המלחמה

לדבורה יש מסר ברור: אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט, בגבור או בחלש. רק ה' קובע את היכלת שלנו, והוא יתן את הכח לעושים את רצונו

בשיר שלה היא מהללת את כחו של ה', ומבקרת את כל העומדים מן הצד, החוששים לעשות את ההשתדלות שלהם למען כל העם.

דבורה, ששברה כל מוסכמה בעצם היותה מנהיגה ונביאה נשית, מעבירה את המסר – עליך לעשות הטוב והנכון למען ה' ולמען העם.

ההצלחה תלויה לבסוף רק באמונה.

סיכום

איזה **כתר** מתאים למלכה?

בין הדרך להדירה

Moise et ses Femmes

- משה הוא המנהיג החשוב בהיסטוריה, אבל בספור לדתו ובגרותו אנו פוגשים נשים רבות שאם לא היו שם הוא לא היה מצליח להפוך לנביא העם, אמו יוכבד, אחותו מרים שלושה אותו מלדתו, המילדות בלדתו שלא הרגו אותו, רעייתו צפורה, בת פרעה, בתיה שהצילה אותו

- איך קרה אם כן שהנשים, המתגלות כמנהיגות מצלחות כל כך, הדרו בהלכה מתפקידים צבוריים רבים? אם נתבונן היטב בהיסטוריה היהודית הקדומה נמצא שהנשים הדרו משני תחומים. האחד הוא "**כתר כהנה**", שנסמך לאהרן ולבניו. השני הוא "**כתר מלוכה**", שנתן לדוד ולבניו. שני תפקידים אלה מעברים בירשה

- לעומת זאת, מהכתר השלישי, "**כתר תורה**", הנשים לא הדרו. היו נביאות, לא רק נביאים. חז"ל מנו שבע נביאות. היו וישנן גם נשים גדולות תורה, מתקופת המשנה (ברוריה, אמא שלום (ועד היום

Liens קישורים

- [Dikla Laor biblical women photography | דיקלה לאור צילום נשים בתנך](#)
 - [ך ממלכתי"אתר תנ](#)
 - [דעת לימודי יהדות ורוח](#)
 - [הגות וחינוך, מחקר - מכון שלום הרטמן](#)
 - [Sefarim.fr : la Bible en hébreu, en français et en anglais dans la traduction du Rabbinate avec le commentaire de Rachi](#)
 - [הידברות - ופרטים מרתקים שאולי לא ידעתם, הרשימה המלאה: "נשים בתנ](#)
 - [הידברות - ופרטים מרתקים שאולי לא ידעתם, הרשימה המלאה: "נשים בתנ](#)
 - [ורד עמרם | מעגל הנשים של משה רבנו](#)
-
- **RDV PROCHAIN DIMANCHE 8 Mars**

